

Arnoud Vlak
Tel: 0653-407161
E-mail: almvlak@xs4all.nl

Barneveld, 6 april 2017

Geachte leden van de Raadscommissie Grondgebied,

Vanavond richt ik mij tot u omdat u als leden van de commissie en Raad van de Gemeente Barneveld de belangen dient van álle mensen in onze mooie gemeente. Mensen die hier wonen, werken, leren en recreëren. Als de belangen tegengesteld zijn, is dit soms moeilijk. Om deze reden moeten vaak ook belangen worden uitgeruild; niemand krijgt altijd 100% z'n zin.

Naar mijn mening is er echter één belang dat boven alle andere uitstijgt. Ik doel op het belang van de gezondheid van alle inwoners en bezoekers van onze gemeente. Want als we dingen doen die de gezondheid van ons mensen benadelen, heeft iedere andere afweging van belangen geen zin meer.

En de gezondheid van ons allemaal is onderwerp van het Interimbeleid Luchtkwaliteit dat tussen een aantal gemeenten in de regio Foodvalley is afgesproken. Hieruit blijkt de urgentie tot het nemen van verdergaande maatregelen de uitstoot van fijnstof door de intensieve (pluim)veehouderij terug te dringen. Maatregelen die verder gaan dan wat er op dit moment op landelijk niveau wordt voorgeschreven. Ook het bestuur van onze gemeente deelt deze urgentie. Dat is een goede zaak. Het gemeentebestuur onderkent daarmee de betekenis van de adviezen en richtlijnen van de Wereld GezondheidsOrganisatie (WHO) op het gebied van fijnstof; richtlijnen die op basis van Amerikaans fundamenteel wetenschappelijk onderzoek veel verder reiken dan die van de Europese Unie en onze Rijksoverheid.

En tóch gaat er iets h-e-l-e-m-a-a-l niet goed. Ik doel dan op de ontwikkeling van de zogeheten biologische pluimveehouderij. Op basis van de huidige regelgeving (RO en milieu) is het mogelijk om voor pluimveehouderijen tot 40.000 kippen met gebruik van de vereenvoudigde milieu-procedure de noodzakelijke vergunningen van de gemeente te verkrijgen. Ofwel in een relatieve handomdraai kunnen vrijwel overal in onze gemeente pluimveehouderijen ontstaan die gedurende tenminste 10 uur per dag, 365 dagen per jaar, 40.000 kippen in het vrije veld moeten laten lopen. De uitstoot die de stallen van deze bedrijven veroorzaken is wettelijk gereguleerd en kan met zogeheten Best Beschikbare Technieken (BBT) wellicht nog meer worden teruggedrongen. De vrije uitloop is echter *ongereguleerd*! Ofwel alles kan. Maar probeert u zich eens voor te stellen wat het betekent als op vele plekken 40.000 kippen structureel in het vrije veld rondlopen: op het gebied van de uitstoot van ammoniak, stikstof, fijnstof en geur. Probeert u zich ook voor te stellen wat dit betekent op het gebied van vliegenoverlast en het aantrekken van ratten.

Ik heb een aantal agrariërs uit families die al vele generaties als boer verantwoordelijkheid dragen voor het beheer van ons buitengebied gevraagd hoe zij hier tegenaan kijken. Zij hebben me op het hart gedrukt dat we ons geen voorstelling kunnen maken van de smeerboel en de rotzooi die ons buitengebied bij voortzetting van deze ontwikkeling te wachten staat. Diezelfde agrariërs hebben mij meegegeven dat er nooit-en-te-nimmer BBT beschikbaar kúnnen komen die de uitstoot van tienduizenden in het vrije veld lopende kippen gaan afvangen. Dat is alleen mogelijk wanneer kippen in fysiek gesloten stallen worden gehouden. En dat is niet het geval in de biologische veehouderij.

Het samengaan van de op steeds grotere schaal opererende intensieve pluimveehouderij op industriële grondslag met de principes van de biologische veehouderij heeft ernstige gevolgen voor de volksgezondheid. De onbeheersbare uitstoot van met name fijnstof neemt er aanzienlijk door toe en dat terwijl de fijnstofniveaus in onze gemeente gemiddeld al hoger liggen dan die in bijvoorbeeld het Botlek-gebied(1). Nu denkt iedereen bij fijnstof meteen aan een verhoogd risico op COPD en longontsteking voor de direct omwonenden. Recent onderzoek van het RIVM blijkt dat te indiceren. De relatie met longkanker wordt op dit moment eveneens onderzocht.

Maar het risico rijkt v-e-e-l verder; fijnstof is het materiaal waaraan zich virussen en (resistente) bacteriën hechten en vervolgens over grotere afstand kunnen worden getransporteerd(2). De diepe zorg van de WHO is dat zoönosen via fijnstof worden verspreid. Zoönosen zijn infectieziekten die van dier op mens worden overgedragen, terwijl de mens daar geen weerstand tegen heeft. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de mens met name ontvankelijk is voor de infecties in vogels en dus ook pluimvee. Het belang van de volksgezondheid van alle mensen in onze gemeente en die van ver daarbuiten is hiermee wel geschetst(3).

Tegenover dit belang staat het belang van de agrariërs die zowel de schaal waarop ze werken vergroten als overstappen naar een bedrijfsvoering op biologische grondslag. Het gaat dan niet alleen om de belangen van die agrariërs zelf, maar ook om die van hun financiers en toeleveranciers. De overstap naar biologische bedrijfsvoering wordt op dit moment gemaakt omdat daarmee onder de huidige marktomstandigheden een extra marge per geproduceerd ei van zo'n twee eurocent (€ 0,02) vóór belasting kan worden gemaakt. Bij een bedrijf met 40.000 kippen en een productie van 365 dagen betekent dit een extra winst van € 292.000,-- per jaar, vóór belasting. En dat terwijl met de gewone(4) pluimveehouderij ook een goede boterham is te verdienen.

Is dit belang het waard om de gezondheid van alle mensen in onze gemeente en ver daarbuiten, ongeacht of ze nu in het buitengebied of in de kernen wonen, in het geding te brengen? Ik vind van niet.

Kunt u hier wat aan doen? Ja. Op grond van de Wet Milieubeheer in combinatie met de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht heeft het College van B&W de zelfstandige bevoegdheid om op zichzelf toegestane ontwikkelingen niet te vergunnen om reden van het hogere belang van de volksgezondheid. Dat kan zij doen door haar oordeel te baseren op Algemeen Aanvaarde Wetenschappelijke Inzichten (AAWI). Het College kan dat echter óók doen zonder zulke inzichten, op grond van het zogeheten Voorzorgsbeginsel; ofwel het principe 'bij twijfel niet oversteken'. Het College van B&W is in kwesties als waar we het hier over hebben het enige bestuursorgaan dat deze bevoegdheid heeft(5).

Ik heb recentelijk gevraagd of het College van B&W van onze gemeente bereid is om in voorkomende gevallen van deze bevoegdheid gebruik te maken. Het antwoord was negatief omdat het College ook de belangen van de 800 in onze gemeente gevestigde agrarische bedrijven in het oog wil blijven houden(6). Het Interimbeleid Luchtkwaliteit zal hier dus niets aan veranderen. Uiteindelijk gaat zo het belang van extra winst bij paar agrarische bedrijven en hun financiers vóór op dat van iedereen die in onze gemeente en ver daar buiten woont, werkt en recreëert.

Dit is de reden dat ik u vanavond wil vragen om hieraan een halt toe te roepen. U kunt dit doen door als Raad een motie aan te nemen. Een motie waarin u het college oproept een moratorium op de verdere vestiging van biologische pluimveehouderijen in onze gemeente af te kondigen, door in alle voorkomende gevallen gebruik te maken van het Voorzorgsbeginsel dat in de Wet Milieubeheer in combinatie met de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht is vastgelegd. Dit geeft vervolgens de mogelijkheid om vanuit de rijks-, provinciale en vooral onze gemeentelijke overheid nadere regels op

te stellen voor de ontwikkeling van de biologische (pluim)veehouderij. Regels die primair het belang dienen van de gezondheid van ons mensen. Wij zijn dat niet alleen aan onszelf verplicht maar ook aan de na ons komende generaties!

Ik dank u voor uw aandacht.

Noten:

- (1) Zie de themakaart 'Luchtkwaliteit per buurt' op http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/thema_luchtkwaliteitperbuurt en kies de variabele 'Fijnstof PM10 gemid. concentratie'
- (2) Zie hiervoor onder andere het artikel "Risico's van fijnstof" op <http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Risicos-van-fijnstof.htm>, en het artikel "Fijnstof en endotoxinen" op http://www.kennisplatformveehouderij.nl/Thema_s/Fijnstof_en_endotoxinen:276333#Waaromisheteenprobleem
- (3) Zie voor meer informatie het interview met de heer Jos van de Sande, oud programma directeur van de GGD Hart van Brabant in Nieuwsuur van zaterdag 25 maart 2017 op <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2164939-politieke-crisis-in-noord-brabant-om-intensieve-veehouderij.html?title=politieke-crisis-in-noord-brabant-om-intensieve-veehouderij> en het interview met hem op Radio Brabant van zaterdag 11 juni 2016 op <http://www.omroepbrabant.nl/?news/250502442/Scheidend+GGD-arts+Jos+van+de+Sande+Over+20+jaar+is+het+gebeurd+met+de+Brabantse+veehouderij.aspx>
- (4) Bedoeld is pluimveehouderij in zogeheten 'scharrelstallen'. Voor definities zie <https://nl.wikipedia.org/wiki/Scharrelpluimveehouderij>
- (5) Op basis van het vigerende omgevingsrecht is het bevoegd gezag (in casu het College van B&W) verplicht nadrukkelijk rekening te houden met volksgezondheidsrisico's die verbonden zijn met de oprichting of uitbreiding van een vergunningplichtige veehouderij. Zo moet 'volksgezondheid' als aspect worden betrokken bij de omgevingsvergunning milieu. Risico's voor de volksgezondheid vallen onder de gevolgen voor het milieu van artikel 1.1 lid 2 Wet milieubeheer. Dit volgt uit artikel 2.14 lid 1 onder a onder 1°, artikel 1 lid 2 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en artikel 1.1 lid 2 Wet milieubeheer. Voor meer informatie zie <http://www.infomil.nl/onderwerpen/hinder-gezondheid/gezondheid-0/risico'-0/cvragen-antwoorden/betekenen-rapporten/?mode=respond>
- (6) Dit zijn lang niet allemaal pluimveebedrijven die zoeken naar een combinatie van schaalvergroting en biologische productie. 40% van deze 800 bedrijven zal de komende jaren wegens gebrek aan opvolging stoppen. Een ander deel van deze 800 bedrijven omvat geen pluimveehouderij.